

Forskelle i beregninger af de økonomiske konsekvenser af et bortfald af kvægundtagelsen

I dette notat redegøres for forskelle i beregningsforudsætninger til vurderinger af de økonomiske konsekvenser af et bortfald af kvægundtagelsen.

Overordnet indeholder et bortfald af kvægundtagelsen både omkostninger og gevinster, når man ser på erhvervet samlet set. En afgørende forskel på beregninger gennemført af Miljøstyrelsen i perioden fra august 2015 til februar 2016 og de senere beregninger gennemført af IFRO med inddragelse af Miljøstyrelsen og SEGES i juni 2016 er, at Miljøstyrelsen i de tidligere beregninger alene inddrog øgede omkostninger for erhvervet, hvorimod IFRO's beregninger fra juni 2016 inddrager både omkostninger og gevinster. Det handler om meromkostninger til forpagtning og/eller transport af gylle for at sikre de nødvendige udbringningsarealer ved en stramning af kvægbrugets harmonikrav fra 2,3 DE/ha ned til 1,7 DE/ha, samt gevinster ved en forbedret udnyttelse af husdyrgødningen. Gevinsten opstår ved, at modtagerne (typisk planteavlere) får nemmere adgang til gødning og kan udnytte en større del af næringsstofferne i husdyrgødningen end arealerne hos undtagelsesbrugene. Hvad angår transport af gylle er det pga. bl.a. lokale forskelle mere usikkert, om det er afgiveren (kvægbruget) eller modtageren (planteavleren), der helt eller delvist bærer meromkostningerne. Det vil sige, at omkostningerne i sig selv vil fordeles både på kvægbrug og planteavlsbrug afhængig af hvem der betaler transporten, hvorimod gevinsten af ændret fordeling af husdyrgødningen ved et bortfald af undtagelsen alene tilfalder planteavleren. Endelig råder der også stor usikkerhed om hvilke transportafstande, som er reelle at bruge som forudsætninger i en situation uden en kvægundtagelse.

Et bortfald af undtagelsen vil have yderligere ikke kvantificerede konsekvenser for mælkeproducenter – herunder vil undtagelsesbrug få en gevinst ved bortfaldet af de dyrkningskrav som følger med undtagelsen samt øgede omkostninger i forbindelse med markplanlægning, godkendelse af arealer for ejendomme, der har miljøgodkendelser m.v. Konsekvenserne for de enkelte kvægbrug vil variere meget, hvorfor det er vanskeligt at kvantificere.

Tabel 1 giver et overblik over de gennemførte beregninger, som bliver beskrevet efterfølgende.

Tabel 1: Oversigt over gennemførte beregninger af økonomisk konsekvens ved bortfald af kvægundtagelsen, mio. kr. årligt*

	Opfyldelse af harmonikrav på 1,7 DE/ha		Forbedret gødningsværdi	Samlet
	transport	forpagtning		
MST august 2015	-40	-80	n/a	-40 til -80
MST oktober 2015	-55	-95	n/a	-55 til -95
MST/NAER februar 2016	-47 til -71	n/a	n/a	-47 til -71
IFRO juni 2016	-14 til -37	n/a	10	-4 til -27

*Et negativt tal betyder, at der er en meromkostning for erhvervet og et positivt tal betyder, at der er en gevinst.

I august 2015 vurderede Miljøstyrelsen foreløbigt, at såfremt undtagelsen ikke forlænges, vil der opstå en omkostning for dansk kvægbrug på 40-80 mio. kr. årligt afhængigt af, om landmanden indgår gylleaftaler eller forpagter jord for at sikre det nødvendige udbringningsareal. Pga. usikkerheden i beregningen anførte Miljøstyrelsen allerede på det tidspunkt i notatet, at IFRO ved Københavns Universitet efterfølgende ville blive bedt om at foretage en mere konsolideret beregning af de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved et bortfald af undtagelsen.

Ift. de 40 mio. kr., hvor antagelsen er, at landmanden indgår gylleaftaler, var forudsætningerne:

- Udgift på 4,2 kr. pr. ton gylle pr. km og en gennemsnitlig afstand på 10 km for transport af gylle ifm. gylleaftaler, dvs. 42 kr. pr. ton gylle, og 20 tons gylle pr. årsko. Forudsætningerne blev hentet fra det daværende udkast til Vækst- og Nabotjekket (august 2015).
- Et gennemsnitligt dyretryk på 2,06 DE/ha for undtagelsesbrugene fra indberetninger i gødningsregnskaberne om gødningsåret 2012/2013.

Ift. de 80 mio. kr., hvor antagelsen er, at landmanden forpagter jord, var forudsætningerne:

- Et underskud på drift af forpagtet jord på knap 1.200 kr. pr. ha. Dette giver et samlet underskud for danske undtagelsesbrug på 40 mio. kr. årligt ved et bortfald af undtagelsen qua forpagtning af ca. 34.000 ha udbringningsarealer med et gennemsnitligt dyretryk på undtagelsesbrugene på 2,06 DE/ha (tal fra gødningsåret 2012/2013).
- Oveni underskuddet lægges de ovennævnte 40 mio. kr. i yderligere transportomkostninger til udbringning af gylle ved gylleaftaler, idet transportafstandene antages at være de samme ved gylleaftaler og forpagtning. Således bliver den samlede betydning af undtagelsen ca. 80. mio. kr. årligt.

I oktober 2015 og i forbindelse med forhandlingerne om Fødevarer- og Landbrugspakken var den årlige meromkostning ift. et bortfald af undtagelsen vurderet til at befinde sig i et lidt højere spænd på 55-95 mio. kr. årligt i stedet for 40-80 mio. kr. årligt.

Forskellen mellem de 40-80 mio. kr. fra august 2015 og de 55-95 mio. kr. skyldes:

- En opjustering af den producerede mængde gylle pr. årsko fra 20 tons gylle pr. årsko (fra udkastet til Vækst og Nabotjekket) til 29 tons gylle pr. årsko (fra den endelige version af Vækst- og Nabotjekket (oktober 2015)).
- Det vil sige, at 55 mio. kr. årligt er meromkostningen til gylleaftaler med transport i stedet for de ovennævnte 40 mio. kr. årligt.
- I skønnet til værdien af undtagelsen ved forpagtning lægges de ovennævnte 40 mio. kr. i forpagtningsunderskud oveni de 55 mio. kr. til transport, dvs. 95 mio. kr. årligt.

I februar 2016 udarbejdede Miljøstyrelsen et notat i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen ved hjælp af et dataudtræk fra gødningsregnskaberne. Værdien af undtagelsen estimeredes til 71 mio. kr. årligt i stedet for 55 mio. kr. årligt med en forudsætning om, at undtagelsesbrugene vil bruge gylleaftaler for at sikre det nødvendige udbringningsareal. Som følge af usikkerheden i forudsætningerne om transportafstande og transportomkostninger blev der også lavet en følsomhedsanalyse, hvorfor værdien af undtagelsen blev udvidet til 47-71 mio. kr. årligt.

Forskellen mellem de 55 – 95 mio. kr. fra oktober 2015 og de 71 mio. kr. fra februar 2016 skyldes:

- Det blev fravalgt at regne på forpagtning, da antagelsen om et konstant forpagtningsunderskud vurderedes at være for usikker.
- Udgangspunktet var tal fra gødningsregnskaberne i 2013/2014 og ikke 2012/2013, som i de tidligere beregninger. I tallene for 2013/2014 er gennemsnittet i dyretrykket for undtagelsesbrugene steget fra 2,06 DE/ha til 2,10 DE/ha. Denne stigning i brugen af undtagelsen forøger også meromkostningen ved et bortfald af undtagelsen.
- Herudover blev vurderingerne fra 2015 lavet uden nærmere kendskab til fordelingen af DE/ha på bedriftsniveau omkring gennemsnittet på 2,06 DE/ha (senere 2,10 DE/ha). Dataudtrækket fra gødningsregnskaberne for 2013/2014 viser, at der er kvægbrug, som har søgt om undtagelsen, selvom de har færre end 1,7 DE/ha. Disse kvægbrug trækker gennemsnittet ned, men ville reelt ikke få større transportomkostninger ved et bortfald af undtagelsen. Til forskel fra vurderingen fra august 2015 er denne nye vurdering foretaget på bedriftsniveau, hvor kun de bedrifter med flere end 1,7 DE/ha indgår i beregningen, og dermed de brug, der konkret vil få en meromkostning ved bortfald af undtagelsen eller fastsættelse af en lavere grænse for undtagelsen. Dette forhold forøger meromkostningen ift. den tidligere gennemsnitsberegning.
- I følsomhedsanalysen blev der brugt forudsætninger fra SEGES' case analyse af ændret fosforregulering¹, hvor der delvist blev regnet med en kortere afstand på 4 km og en omkostning på 7 kr. pr. ton gylle pr. km, dvs. 28 kr. pr. ton i stedet for 40 kr. pr. ton, som i de øvrige beregninger.

I juni 2016 leverede IFRO ved Københavns Universitet sin vurdering af værdien af undtagelsen: 4-27 mio. kr. årligt for erhvervet samlet set². Udover vurdering af transportomkostninger ved gylleaftaler, hvor SEGES var blevet inddraget, indgik køb af handelsgødning i beregningerne- heri særligt den sparede omkostning, som planteavlere opnår, ved at substituere noget af handelsgødningen med husdyrgødning.

IFRO vurderer meromkostningen ift. transport af husdyrgødning til 14-37 mio. kr. årligt og anfører, at et bortfald af undtagelsen kan medføre, at der sker et skift mod, at husdyrproducenten i højere grad skal betale transport og udbringning for at få de pågældende aftaler i hus. Endelig bemærker IFRO, at estimaterne med fordel kunne baseres mere på de faktiske nuværende transportafstande og husdyrintensiteten i de enkelte egne. Det skyldes, at en opskalering til nationalt plan baseret på enkelte gennemsnit giver en relativt usikker vurdering. I den gennemsnitlige transportafstand ved et bortfald af undtagelsen har IFRO i et vist omfang indberegnet, at nogle landmand får en markant længere transportafstand. Såfremt det viser sig, at en stor del af landmændene skulle få en markant længere afstand, kan de 14-37 mio. kr. være en undervurdering af værdien af undtagelsen ift. transport.

---

¹ Knudsen, Leif et al. (2015) Analyse af bedriftsøkonomiske konsekvenser og ændret fosforoverskud på typebedrifter ved scenarier for en ændret fosforregulering- Rapport, SEGES Planter & Miljø

² Jacobsen, Brian H (2016) Vurdering af ændringer i omkostninger som følge af ændrede harmonikrav for slagtesvin og undtagelsesbrug (kvæg) omfattende transport og køb af handelsgødning. Notat, KU IFRO

Forskellen mellem de 47-71 mio. kr. fra februar 2016 og de 14-37 mio. kr. fra juni 2016 er:

- IFRO trækker de nuværende transportomkostninger, fra den nye transportomkostning. I den lave ende af spændet forventes en transportafstand i udgangssituationen på 4 km og i den høje ende er der en antagelse om, at gyllen i dag udbringes 1-2 km fra bedriften.
- Den nye transportafstand ved et bortfald af undtagelsen vurderes til 10 km. og en omkostning på 36 kr. per ton. I de tidligere beregninger har forudsætningen været 42 kr. per ton.

Hvad angår indkøb af handelsgødning konstaterer IFRO, at undtagelsesbrugene vil få en meromkostning til indkøb af handelsgødning, når de må udbringe mindre husdyrgødning per ha end i dag. Til gengæld vil de bedrifter, der vil modtage mere husdyrgødning fra undtagelsesbrugene – typisk planteavlere kunne reducere deres omkostninger til handelsgødning endnu mere, således at den samlede merværdi ved omfordelingen mellem driftsgrenene er ca. 10 mio. kr. årligt. Gevinsten vil være stigende fra kvægbedrifter med over 2,05 DE/ha, mens gevinsten under 2,05 DE/ha vil være tæt på nul, da tildelingen af fosfor og kalium for disse bedrifter stort set vil svare til planternes behov.

IFRO's vurdering af den samlede værdi af undtagelsen for landbrugserhvervet er 4-27 mio. kr., når de 10 mio. kr. i forbedret gødningsværdi er trukket fra meromkostningerne til transport på 14-37 mio. kr.